
Academic Articles

พลวัตและพัฒนาการของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการศึกษา สู่ยุคปัญญาประดิษฐ์
(AI) ในการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของประเทศไทย: สถานการณ์ปัจจุบันและ
ข้อเสนอแนะเชิงวิเคราะห์

The Dynamics and Evolution of Educational Technology Integration in the
Era of Artificial Intelligence (AI) for Japanese Language Teaching in
Thailand: Current Status and Analytical Recommendations

อรอนงค์ โรงรักษา*

Onanong Rongraksa*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

Faculty of Humanities and Social Sciences Rajabhat Rajanagarindra University, Thailand.

*Corresponding Author E-mail: Onanong.ron@gmail.com

Received: July 22, 2026; Revised: August 19, 2026; Accepted: September 19, 2026

Abstract

This academic article aims to (1) examine the historical development of Japanese language instruction in Thailand, (2) analyze the current roles and applications of Artificial Intelligence (AI) in contemporary educational contexts, and (3) provide scholarly recommendations for integrating AI into Japanese language education in ways that align with the Thai socio-cultural context. This study employed a systematic literature review, documentary analysis, and knowledge synthesis based on relevant national and international studies concerning Japanese language education, educational technology, and AI applications.

The findings indicate that Japanese language instruction in Thailand has evolved from traditional teacher-centered approaches toward communicative language teaching and has subsequently entered a digital era characterized by AI-enhanced learning environments. AI plays a significant role in two major dimensions: supporting instructors through lesson design, instructional material development, and automated assessment, and facilitating learners

through personalized learning, anxiety reduction, and real-time feedback. Nevertheless, AI remains limited in interpreting socio-cultural contexts, particularly in relation to Japanese honorific language (Keigo) and pragmatic communication. This article argues that a blended learning approach, integrating AI capabilities with the instructor's role as a learning facilitator, represents a sustainable direction for Japanese language education in the age of artificial intelligence.

Keywords: Japanese language instruction, AI, Blended learning, Thai social context

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย (2) วิเคราะห์สถานการณ์และบทบาทของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ในบริบทการเรียนรู้ร่วมสมัย และ (3) นำเสนอข้อเสนอแนะเชิงวิชาการสำหรับการประยุกต์ใช้ AI เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์เอกสาร และการสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาญี่ปุ่น เทคโนโลยีการศึกษา และปัญญาประดิษฐ์

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องจากแนวทางการสอนแบบเน้นครูเป็นศูนย์กลาง สู่แนวทางที่มุ่งพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสาร และก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลที่ใช้เทคโนโลยี AI เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ AI มีบทบาทสำคัญในสองมิติ ได้แก่ การสนับสนุนผู้สอนในการออกแบบบทเรียน การสร้างสื่อ และการประเมินผลอัตโนมัติ และการส่งเสริมผู้เรียนผ่านการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล การลดความวิตกกังวลในการใช้ภาษา และการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบทันที อย่างไรก็ตาม AI ยังมีข้อจำกัดด้านการตีความบริบททางสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะการใช้ภาษาสุภาพ (Keigo) และการสื่อสารเชิงวัฒนธรรมปฏิบัติ บทความนี้เสนอว่าการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ซึ่งผสมผสานศักยภาพของ AI เข้ากับบทบาทของผู้สอนในฐานะผู้อำนวยความสะดวก จะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นอย่างยั่งยืนในยุคปัญญาประดิษฐ์

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น, ปัญญาประดิษฐ์, การเรียนรู้แบบผสมผสาน, บริบทสังคมไทย

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดมาเป็นเวลาหลายทศวรรษ อันเนื่องมาจากความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นทางด้านเศรษฐกิจ การลงทุน และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น (มูลนิธิญี่ปุ่น, 2564) ในอดีตที่ผ่านมา การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้าน ภาษาต่างประเทศมักพึ่งพาวิธีการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง ทว่าในบริบทของสังคมโลกที่กำลัง เปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ (Digital Transformation) เทคโนโลยีการศึกษาและปัญญาประดิษฐ์ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ (Miao et al., 2021; Holmes et al., 2019) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้วงเวลาปัจจุบันที่เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้ก้าวเข้ามา เป็นนวัตกรรมพลิกผัน (Disruptive Innovation) ที่ท้าทายกระบวนการจัดการศึกษาแบบเดิม การนำ AI มาประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาญี่ปุ่น ไม่ว่าจะเป็นระบบการเรียนรู้แบบปรับเหมาะ (Adaptive Learning) หรือ แชทบอทอัจฉริยะ (Intelligent Chatbots) ได้สร้างโอกาสใหม่ๆ ในการพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนได้ อย่างก้าวกระโดด (Chen et al., 2020) อย่างไรก็ตาม การปรับตัวของสถาบันการศึกษาและบุคลากรทางการ ศึกษาในประเทศไทยต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ยังมีระดับความพร้อมที่แตกต่างกัน บทความวิชาการนี้จึงมี วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของการใช้เทคโนโลยีการศึกษาในการสอนภาษาญี่ปุ่นใน ไทย 2) วิเคราะห์สถานการณ์และจุดเด่นของการใช้ AI ในปัจจุบัน และ 3) นำเสนอข้อเสนอแนะเชิงวิเคราะห์เพื่อ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในยุคปัญญาประดิษฐ์

บททวนงานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย

งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยครอบคลุมหลายมิติ ทั้งความต้องการของ ผู้เรียน การบริหารจัดการ การพัฒนาทักษะ ภาษาและวัฒนธรรม รวมถึงการใช้เทคโนโลยี ยามาอิ (2559) พบว่า แม้ตลาดแรงงานมีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่นสูง แต่จำนวนนักศึกษาที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นใน ระดับอุดมศึกษาบางพื้นที่ลดลง โดยมีปัจจัยเกี่ยวข้องกับบุคลากรทางการศึกษา ความยากของการสอบวัดระดับ ภาษา และความแตกต่างทางวัฒนธรรม ขณะที่คาวาอิ (2560) ชี้ให้เห็นความท้าทายด้านการจัดการเรียนร่วม โดยเฉพาะการจัดทำสื่ออักษรเบรลล์และสื่อการเรียนรู้ที่เข้าถึงผู้เรียนพิการทางการเห็น

ด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้ สุขสมณะ และยามาอิ (2560) พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียน ภาษาญี่ปุ่นในระดับมาก โดยเฉพาะด้านผู้สอน แก้วกัลยาณี ใจสมักร และ นิรดา เวชญาณลักษณ์ ณ. (2565) พบว่า การบริหารจัดการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยการวางแผนการเรียนรู้เป็น

องค์ประกอบสำคัญ นอกจากนี้ ชฎาภรณ์ จันทรประเสริฐ (2565) พบว่าการผสมผสานวิธีการฟัง-พูดกับระบบ E-learning สามารถสนับสนุนการพัฒนาทักษะการฟังและการสื่อสารของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในด้านการพัฒนาครู พรณี สีมิ และ พชรวิทย์ จันทรศิริสร. (2566) เสนอโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครู ภาษาญี่ปุ่นที่ครอบคลุมความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และการบูรณาการ โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีและการประยุกต์ ภาษาเพื่ออาชีพ ขณะที่จิตธารักษ์ และเศรษฐสมภพ (2566) พบว่าการนำเสนอไวยากรณ์คำสุภาพในตำรา ภาษาญี่ปุ่นบางส่วนยังขาดบริบททางสังคมที่เพียงพอ ซึ่งอาจส่งผลต่อการนำภาษาไปใช้จริง จากการสำรวจ งานวิจัยภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยจำนวน 528 รายการ ระหว่างปี ค.ศ. 1994–2022 พบว่างานวิจัยด้านการ เรียนการสอนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมทางการศึกษา ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับ AI จึงเป็นประเด็นสำคัญที่จะช่วยต่อยอดองค์ความรู้เดิมและนำไปสู่การพัฒนาการเรียน การสอนภาษาญี่ปุ่นที่เหมาะสมกับบริบทการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล

พัฒนาการและความเป็นมาของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย

1. ยุคบุกเบิกและการวางรากฐานการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในระดับอุดมศึกษา พัฒนาการของการเรียน การสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น โดยการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในระบบการศึกษาไทยเริ่มมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น ภายหลังการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นและการกระชับความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสองประเทศ โดยเฉพาะตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2508 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนับเป็น สถาบันอุดมศึกษากลุ่มแรกๆ ที่ริเริ่มการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับปริญญาตรี ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการ วางรากฐานการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย (วรุฒิ จิราสมบัติ, 2007) การจัดการเรียนการสอนในระยะแรก มุ่งเน้นความรู้ด้านโครงสร้างภาษา โดยให้ความสำคัญกับไวยากรณ์ การจดจำคำศัพท์ และการแปลระหว่าง ภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย สอดคล้องกับแนวทาง Grammar-Translation Method ซึ่งมุ่งพัฒนาความสามารถ ด้านการอ่าน การวิเคราะห์โครงสร้างภาษา และการทำความเข้าใจภาษาเขียน (Richards & Rodgers, 2014) เป้าหมายสำคัญคือการผลิตบุคลากรที่สามารถอ่านเอกสารวิชาการ ตำรา และวรรณกรรมภาษาญี่ปุ่นได้ ผู้สอน ส่วนใหญ่เป็นชาวญี่ปุ่นหรืออาจารย์ไทยที่สำเร็จการศึกษาจากประเทศญี่ปุ่น ขณะที่ตำราเรียนจำนวนมากนำเข้า จากญี่ปุ่นและยังมีการปรับให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนไทยค่อนข้างจำกัด ส่งผลให้การเรียนการสอนมี ลักษณะผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher-centered) อย่างไรก็ตาม ระยะดังกล่าวถือเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้ ภาษาญี่ปุ่นได้รับการยอมรับในฐานะสาขาวิชาและภาษาต่างประเทศที่มีบทบาทในระบบอุดมศึกษาไทย และเป็น พื้นฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรและองค์ความรู้ด้านภาษาญี่ปุ่นในระยะต่อมา

2. ยุคขยายตัวและการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนสู่ระดับมัธยมศึกษา การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นได้ขยายจากระดับอุดมศึกษาสู่ระดับมัธยมศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นช่วงที่ภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นจากความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมระหว่างไทยกับญี่ปุ่น โรงเรียนมัธยมศึกษาหลายแห่งจึงเริ่มเปิดสอนภาษาญี่ปุ่นในฐานะวิชาเลือก แผนการเรียนศิลปภาษาและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงภาษาญี่ปุ่นได้ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (แก้วกัลยาณี ใจสมักร และ ณิชชา เวชญาติลักษณ์, 2565) การขยายตัวดังกล่าวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงจากการเรียนรู้ที่เน้นโครงสร้างภาษาไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนและการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารมากขึ้น แนวคิดทางการศึกษายุคใหม่ เช่น คอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม ถูกนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำงานร่วมกัน และสร้างองค์ความรู้ผ่านการใช้ภาษาในบริบททางสังคม ส่งผลต่อการพัฒนาทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการสื่อสารภาษาญี่ปุ่น (ศิริรัตน์ ปิงเมือง, จันทรพร พรหมมาศ, และเด่นชัย ปราบจันดี, 2564) ขณะเดียวกัน การเรียนภาษาญี่ปุ่นเริ่มเชื่อมโยงกับการเรียนรู้วัฒนธรรมมากขึ้น โดยมีมุ่งพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Communicative Competence) ผ่านกิจกรรมที่จำลองหรือเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง พร้อมส่งเสริมความเข้าใจค่านิยม วิถีชีวิต และความแตกต่างทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา (สรวิศ จินานุรักษ์ และ อังคณา อ่อนธานี, 2567) แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนภาษาในฐานะระบบความรู้ไปสู่การใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นอกจากนี้ เทคโนโลยีการศึกษามีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการใช้สื่อดิจิทัลและเกมเพื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษา เช่น การฟังและการโต้ตอบ ซึ่งช่วยเพิ่มแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (พนิตดา สินบัว, 2563) ดังนั้น ยุคการขยายตัวสู่ระดับมัธยมศึกษาจึงเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านสำคัญจากการผลิตผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาในระดับอุดมศึกษาไปสู่การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนในวงกว้างเข้าถึงภาษาญี่ปุ่น พร้อมทั้งวางรากฐานของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร บริบทจริง วัฒนธรรม และผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ยุคดิจิทัลและความท้าทายของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นร่วมสมัย ในศตวรรษที่ 21 แรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนไทยมีความหลากหลายมากขึ้น โดยไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะโอกาสทางการศึกษาและการประกอบอาชีพ แต่รวมถึงความสนใจในวัฒนธรรมร่วมสมัยของญี่ปุ่น เช่น อนิเมะ มังงะ เกม และดนตรี ส่งผลให้กลุ่มผู้เรียนมีความหลากหลายทั้งด้านอายุและแรงจูงใจ (มูลนิธิญี่ปุ่น กรุงเทพฯ, 2562) ขณะเดียวกันการจัดการเรียนการสอนได้ปรับเข้าสู่กรอบมาตรฐานสากลมากขึ้น โดย JF Standard ซึ่งเชื่อมโยงกับแนวคิดของ CEFR ให้ความสำคัญกับความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการปฏิบัติจริงผ่านแนวคิด Can-do statements มากกว่าการประเมินความรู้ด้านโครงสร้างภาษาเพียงอย่างเดียว พัฒนาการของเทคโนโลยีดิจิทัลยังส่งผลโดยตรง

ต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จากเดิมที่พึ่งพาตำรา กระดานดำ และบัตรคำ สู่การใช้สื่อโสตทัศนูปกรณ์ เครื่องบันทึกเสียง เทปคาสเซต และห้องปฏิบัติการทางภาษาเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการออกเสียง (Richards & Rodgers, 2014) ต่อมาในช่วงทศวรรษ 2000 การแพร่หลายของคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตนำไปสู่ e-Learning สื่อมัลติมีเดีย และแหล่งเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างยืดหยุ่นและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและตลอดชีวิต (Miao et al., 2021)

ในระยปัจจุบัน เทคโนโลยีดิจิทัลได้พัฒนาไปสู่ระบบที่มีปฏิสัมพันธ์สูงและการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) โดยมีการประยุกต์ใช้แอปพลิเคชัน แชทบอท ผู้ช่วยเสมือน และปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อสนับสนุนการฝึกภาษา การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสร้างเนื้อหาการเรียนรู้ (Chen et al., 2020; Miao et al., 2021) ส่งผลให้รูปแบบการเรียนรู้ขยายออกจากห้องเรียนไปสู่การเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา ขณะเดียวกัน รูปแบบ Blended Learning และ Flipped Classroom ช่วยปรับบทบาทของผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้มากขึ้น และเปลี่ยนบทบาทของผู้สอนจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator)

อย่างไรก็ตาม การบูรณาการเทคโนโลยีและ AI ยังนำมาซึ่งความท้าทายด้านการออกแบบกิจกรรม การคัดเลือกสื่อ การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และการพัฒนาความสามารถของผู้สอนในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ดังนั้น การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยจึงมิได้เป็นเพียงการเปลี่ยนจากสื่อแบบดั้งเดิมไปสู่สื่อดิจิทัล แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบจากการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาและโครงสร้างภาษา ไปสู่การเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร ผู้เรียน บริบททางวัฒนธรรม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีเป้าหมาย พัฒนาการดังกล่าวสะท้อนแนวโน้มสำคัญของการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยที่มุ่งสร้างสมรรถนะทางภาษาและการสื่อสารให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมดิจิทัลและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สถานการณ์การใช้เทคโนโลยีการศึกษาและ AI ประกอบการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในปัจจุบัน

1. บทบาทของปัญญาประดิษฐ์ในฐานะผู้ช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้สอน นับตั้งแต่วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำหน้าที่เสมือนตัวเร่งปฏิกิริยา (Catalyst) ให้สถาบันการศึกษาทั่วประเทศต้องปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ (Miao et al., 2021) ในบริบทของการสอนภาษาญี่ปุ่นซึ่งถือเป็นภาษาที่มีโครงสร้างไวยากรณ์และระบบตัวอักษรที่ซับซ้อน ภาระงานของผู้สอนจึงไม่ได้มีเพียงแค่การถ่ายทอดความรู้ในชั้นเรียน แต่ยังรวมถึงการเตรียมสื่อการสอนและการประเมินผลที่ต้องใช้เวลามากมหาศาล ปัจจุบัน การเข้ามาของเทคโนโลยี AI Generative Models เช่น ChatGPT

หรือระบบที่ขับเคลื่อนด้วยการประมวลผลภาษาธรรมชาติ (Natural Language Processing: NLP) ได้เข้ามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานของผู้สอนอย่างเป็นรูปธรรม ผู้สอนสามารถใช้ AI เป็นผู้ช่วยในการออกแบบโครงสร้างบทเรียน (Lesson Planning) โดยป้อนคำสั่งให้ AI สร้างบทอ่านภาษาญี่ปุ่นที่ปรับระดับคำศัพท์และไวยากรณ์ให้เหมาะสมกับผู้เรียนตามมาตรฐานการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น (JLPT) ตั้งแต่ระดับ N5 ถึง N1 นอกจากนี้ AI ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างแบบทดสอบ เช่น การสร้างตัวเลือกหลอก (Distractors) ในข้อสอบปรนัยได้อย่างสมจริงและรวดเร็ว ในด้านการประเมินผล ระบบให้คะแนนอัตโนมัติ (Automated Essay Scoring) สามารถตรวจจับข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ การใช้คำช่วย (Joshi) หรือการเรียงประโยค พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเบื้องต้นแก่นักศึกษาได้อย่างแม่นยำ การนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาช่วยลดทอนภาระงานประจำ (Routine Tasks) ของผู้สอนลงได้อย่างมหาศาล ทำให้ผู้สอนสามารถจัดสรรเวลาที่เหลือไปโฟกัสกับการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะขั้นสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ การอภิปรายกลุ่ม หรือการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล (Personalized Mentoring) ซึ่งเป็นสิ่งที่เทคโนโลยีไม่สามารถทดแทนได้ (Holmes et al., 2019)

2. การสร้างพื้นที่ปลอดภัย (Safe Space) ในการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนชาวไทย สำหรับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ปัจจัยทางด้านจิตวิทยามีผลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของผู้เรียน ตามทฤษฎีอุปสรรคทางความรู้สึก (Affective Filter Hypothesis) ของ Krashen (1982) ซึ่งระบุว่า หากผู้เรียนมีความวิตกกังวลสูงความสามารถในการรับรู้และซึมซับภาษาจะลดลง ในบริบทของผู้เรียนชาวไทย ลักษณะนิสัยที่มักมีความขี้อาย ขี้เกรงใจ และกลัวการเสียหน้า (Face-saving) ทำให้เกิดความประหม่าอย่างรุนแรงเมื่อต้องฝึกปฏิบัติสนทนาโต้ตอบกับมนุษย์ โดยเฉพาะกับอาจารย์ชาวญี่ปุ่นที่เป็นเจ้าของภาษา โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ต้องใช้ภาษาสุภาพหรือสื่อสารต่อหน้าผู้อื่น ความกลัวที่จะใช้ภาษาผิดพลาด ออกเสียงไม่ถูกต้อง หรือไม่สามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสม กลายเป็นกำแพงขนาดใหญ่ที่ปิดกั้นการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การนำ AI เข้ามาทำหน้าที่เสมือนผู้ช่วยสอนส่วนตัว (Virtual Tutor) จึงเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุดอย่างยิ่ง AI ช่วยสร้าง "พื้นที่ปลอดภัย" (Safe Space) ที่ปราศจากการตัดสิน (Non-judgmental environment) AI สามารถสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนการใช้ภาษาได้อย่างต่อเนื่องผ่านระบบ Chatbot หรือ Voice-based AI โดยผู้เรียนสามารถกำหนดสถานการณ์จำลองต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์งาน การซื้อสินค้า หรือการสนทนาในชีวิตประจำวัน และสามารถฝึกซ้ำได้ตามความต้องการโดยไม่ถูกจำกัดด้วยเวลาและสถานที่ (Holmes et al., 2019) กระบวนการลองผิดลองถูกในสภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลายนี้ ช่วยลดระดับความเครียดและทลายอุปสรรคทางความรู้สึกของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เมื่อผู้เรียนต้องไปเผชิญสถานการณ์จริงในการสื่อสารกับมนุษย์ พวกเขาจะมีความมั่นใจและมีคลังคำศัพท์ที่พร้อมใช้งานมากยิ่งขึ้น

3. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะทางและการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบทันที (Immediate Feedback) ความท้าทายขั้นสูงสุดอย่างหนึ่งของการเรียนภาษาญี่ปุ่นสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ รวมถึงชาวไทย คือเรื่องของการออกเสียง โดยเฉพาะระบบเสียงสูงต่ำระดับพยางค์ (Pitch Accent) ซึ่งเป็นระบบ

ที่ความหมายของคำจะเปลี่ยนไปตามระดับเสียงสูงต่ำ เช่น คำว่า ฮาชิ ที่แปลว่า สะพาน หรือ ตะเกียบ ในอดีต การแก้ไขปัญหานี้จำเป็นต้องพึ่งพาผู้สอนที่เป็นเจ้าของภาษาในการฟังและคอยแก้ไขทีละคน ซึ่งในชั้นเรียนขนาดใหญ่ไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง ปัจจุบัน แอปพลิเคชันการเรียนรู้ที่ทำงานด้วยระบบ AI ได้นำเทคโนโลยี การจดจำเสียง (Speech Recognition) และสามารถวิเคราะห์เสียงพูดของผู้เรียน เปรียบเทียบกับรูปแบบ มาตรฐาน และให้ข้อมูลย้อนกลับได้ทันที (Immediate Feedback) ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบและ ปรับปรุงข้อผิดพลาดของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง (Matsunaga et al., 2013) โดยจะแสดงผลลัพธ์ให้เห็นภาพ ชัดเจนว่าผู้เรียนออกเสียงพยางค์ใดผิดเพี้ยนไปจากมาตรฐาน พร้อมทั้งมีเครื่องมือชี้แนะให้ปรับระดับเสียงขึ้นลง ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ การประเมินผลแบบเรียลไทม์นี้ไม่เพียงแต่ช่วยแก้ปัญหาเรื่องสำเนียง แต่ยังขยายขอบเขต ไปถึงการเรียนรู้แบบปรับเหมาะ (Adaptive Learning) โดยวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรม การเรียนรู้ และความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อนำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับ ความสามารถของผู้เรียน ส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะบุคคล ได้มากขึ้น (Chen et al., 2020; Miao et al., 2021) ดังนั้น การบูรณาการ AI ในมิตินี้ได้เปลี่ยนกระบวนการ ทศน การเรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยให้มีความเป็นพลวัต (Dynamic) ไม่ยึดติดกับตำรารูปแบบเดิม ๆ และ ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individualization) ได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพสูงสุด อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์การศึกษา

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน สถานการณ์การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยได้ผนวกรวม เทคโนโลยี AI เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากการแพร่ ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ทำหน้าที่เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา (Miao et al., 2021) ลักษณะที่โดดเด่นในปัจจุบันคือการใช้ AI Generative Models เช่น ChatGPT หรือระบบประมวลผลภาษาธรรมชาติ (NLP) เข้ามาช่วยทั้งในฝั่ง ของผู้เรียนและผู้สอน สำหรับผู้สอน AI ถูกนำมาใช้ในการช่วยออกแบบโครงสร้างบทเรียน สร้างแบบทดสอบ และตรวจประเมินผลงานเขียน (Automated Essay Scoring) ซึ่งช่วยลดภาระงานประจำลงได้อย่างมหาศาล ในขณะที่ฝั่งผู้เรียน AI ทำหน้าที่เสมือนผู้ช่วยส่วนตัว (Virtual Tutor) ที่ผู้เรียนสามารถฝึกซ้อมบทสนทนาโต้ตอบ ได้ตลอด 24 ชั่วโมง (Holmes et al., 2019; Miao et al., 2021) นอกจากนี้ ยังพบอีกด้วยว่าการใช้ AI Chatbot ในการฝึกภาษา สามารถช่วยลดความวิตกกังวลในการสื่อสาร เพิ่มความมั่นใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนสามารถฝึกฝนในสภาพแวดล้อมที่มีแรงกดดันต่ำและไม่รู้สึกถูกตัดสินจากผู้อื่น (Qu & Chen, 2026; Susoy, 2026) ซึ่งทำให้เห็นจุดเด่นประการสำคัญคือ การลดอุปสรรคทางความรู้สึก (Affective Filter) ผู้เรียนชาวไทยมักมีความประหม่าเมื่อต้องสนทนากับมนุษย์เจ้าของภาษา การฝึกกับ AI จึงช่วยสร้างพื้นที่ปลอดภัย (Safe Space) ให้ผู้เรียนกล้าลองผิดลองถูก

วิเคราะห์และข้อเสนอแนะเพื่อการประยุกต์ใช้ในบริบทสังคมไทย

1. ข้อจำกัดของปัญญาประดิษฐ์ด้านความเข้าใจความหมายในการสื่อสารเชิงสังคมและวัฒนธรรม แม้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และโมเดลภาษาขนาดใหญ่ (Large Language Models: LLMs) จะมีความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในการประมวลผลภาษา การแปล และการสร้างข้อความ แต่ข้อจำกัดสำคัญยังอยู่ที่ความสามารถในการตีความภาษาในมิติทางวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์เชิงสังคมและวัฒนธรรม (Socio-cultural Pragmatics) ซึ่งหมายถึงการเลือกใช้และตีความภาษาให้เหมาะสมกับบุคคล ความสัมพันธ์ สถานการณ์ และบริบททางสังคม ประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น เนื่องจากภาษาญี่ปุ่นสะท้อนโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมผ่านระบบภาษาสุภาพ (Keigo) ได้แก่ ภาษายกย่อง (Sonkeigo) ภาษาถ่อมตน (Kenjougo) และภาษาสุภาพทั่วไป (Teineigo) การเลือกใช้ระดับภาษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับหลักไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว แต่ต้องพิจารณาสถานะ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา บทบาททางสังคม และแนวคิด Uchi-Soto หรือความแตกต่างระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มและบุคคลภายนอกกลุ่ม (Ide, 1989) ข้อจำกัดดังกล่าวมีความชัดเจนยิ่งขึ้นในบริบทการสื่อสารของญี่ปุ่น ซึ่งมีลักษณะเป็นการสื่อสารแบบบริบทสูง (High-context Communication) และให้ความสำคัญกับความหมายแฝง การสื่อสารทางอ้อม และการรับรู้ สัญญาณทางสังคม เช่น แนวคิด Kuuki wo yomu หรือความสามารถในการ “อ่านบรรยากาศ” ของสถานการณ์ การสื่อสารจึงมิได้เกิดจากถ้อยคำที่ปรากฏอย่างชัดเจนเท่านั้น แต่รวมถึงความเงียบ น้ำเสียง สีหน้า ท่าทาง และความคาดหวังร่วมทางสังคมด้วย (Holmes et al., 2019) ประเด็นดังกล่าวมีนัยสำคัญต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น เพราะ AI อาจสร้างประโยคที่ถูกต้องทางไวยากรณ์ แต่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคม เช่น การเลือกใช้ Keigo ไม่สอดคล้องกับสถานะของคู่สนทนา หรือการแปลสำนวนและความหมายแฝงโดยไม่คำนึงถึงบริบท วัฒนธรรม หากผู้เรียนพึ่งพาผลลัพธ์จาก AI โดยไม่ตรวจสอบกับผู้สอนหรือแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ อาจนำไปสู่ ความคลาดเคลื่อนในการสื่อสาร โดยเฉพาะในบริบททางธุรกิจและวิชาชีพที่ความเหมาะสมทางสังคมมีความสำคัญต่อการสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ระยะยาว ดังนั้น การใช้ AI ในการเรียนภาษาญี่ปุ่นจึงควรเน้นบทบาทในฐานะ “เครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้” มากกว่าการเป็นแหล่งความรู้ที่ผู้เรียนยอมรับโดยปราศจากการตรวจสอบ โดยเฉพาะในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม มารยาท และการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง

2. การปรับกระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานและบทบาทใหม่ของผู้สอน ข้อจำกัดของ AI ดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ซึ่งผสานความสามารถของเทคโนโลยีกับการมีส่วนร่วมของมนุษย์ภายใต้แนวคิด Human-in-the-loop การเรียนรู้แบบผสมผสานมิได้หมายถึงเพียงการนำเทคโนโลยีเข้าสู่ห้องเรียน แต่เป็นการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ โดยกำหนดบทบาทของเทคโนโลยีและมนุษย์ให้เหมาะสมกับลักษณะของงานและระดับการเรียนรู้ (Garrison & Kanuka,

2004) สำหรับการเรียนภาษาญี่ปุ่น AI สามารถนำมาใช้สนับสนุนทักษะพื้นฐานและการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การจดจำคันจิ การฝึกคำศัพท์ การตรวจสอบไวยากรณ์ การสร้างแบบฝึกหัด และการฝึกออกเสียงผ่านระบบรู้จำเสียงพูด (Speech Recognition) จุดเด่นของ AI คือสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับได้อย่างรวดเร็วและสนับสนุนการฝึกซ้ำตามระดับความสามารถของผู้เรียน ขณะที่กิจกรรมที่ต้องอาศัยการตีความบริบท การคิดเชิงวิพากษ์ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลควรได้รับการจัดการผ่านกิจกรรมในชั้นเรียน บทบาทของผู้สอนจึงควรปรับจากผู้ถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transmitter) ไปสู่ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ผู้ชี้แนะ (Mentor) และผู้ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Designer) โดยมุ่งสร้างสถานการณ์ที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทางภาษาไปประยุกต์ใช้ในบริบทจริง (Miao et al., 2021) ตัวอย่างกิจกรรมที่เหมาะสม ได้แก่ การจำลองสถานการณ์ (Role-play) การอภิปราย การโต้วาที การแก้ปัญหาเชิงสถานการณ์ และการวิเคราะห์กรณีศึกษาทางวัฒนธรรม เช่น การแลกเปลี่ยนนามบัตรในบริบทธุรกิจ การเลือกใช้ Keigo ตามความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา แนวคิด Kamiza-Shimoza ในการจัดที่นั่ง และรูปแบบการสื่อสารทางอ้อมในสังคมญี่ปุ่น (Ide, 1989) แนวทางดังกล่าวทำให้ AI และผู้สอนไม่ได้ทำหน้าที่แข่งขันหรือทดแทนกัน แต่ทำงานเสริมกัน โดย AI สนับสนุนความเร็ว ความต่อเนื่อง และการฝึกซ้ำ ขณะที่ผู้สอนรับผิดชอบการตีความบริบท การให้คำแนะนำเชิงวัฒนธรรม การประเมินพัฒนาการ และการส่งเสริมทักษะทางสังคมและอารมณ์ของผู้เรียน

3. การสร้างความรู้เท่าทัน AI และระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทผู้เรียนไทย การประยุกต์ใช้ AI อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องพัฒนาความรู้เท่าทัน AI (AI Literacy) ควบคู่กันทั้งในผู้เรียนและผู้สอน AI Literacy ครอบคลุมความสามารถในการทำความเข้าใจ ประเมิน และใช้ระบบ AI อย่างมีวิจารณญาณ สำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น ทักษะดังกล่าวมีความสำคัญเนื่องจากผลลัพธ์จาก AI อาจมีความคลาดเคลื่อน ความเอนเอียง หรือไม่สอดคล้องกับบริบททางภาษาและวัฒนธรรม เช่น การเลือกใช้ระดับภาษาที่เป็นทางการเกินไป การแปลสำนวนผิดความหมาย หรือการตีความคำที่มีนัยทางสังคมไม่เหมาะสม ผู้เรียนจึงควรได้รับการฝึกให้ตรวจสอบผลลัพธ์จาก AI โดยเปรียบเทียบกับตำรา แหล่งข้อมูลทางวิชาการ เจ้าของภาษา และคำแนะนำจากผู้สอน ขณะเดียวกัน ผู้สอนควรมีความรู้เกี่ยวกับศักยภาพและข้อจำกัดของ AI เพื่อออกแบบกิจกรรมและการประเมินผลที่มุ่งวัดความสามารถในการใช้ภาษาและการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง มากกว่าการวัดความสามารถในการผลิตข้อความเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้มิติทางเทคโนโลยีแล้ว การออกแบบระบบนิเวศการเรียนรู้ (Learning Ecosystem) ควรคำนึงถึงปัจจัยด้านแรงจูงใจ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และบริบททางวัฒนธรรมของผู้เรียนไทยด้วย แนวคิดของ Komin (1990) ชี้ให้เห็นความสำคัญของค่านิยมด้านความสัมพันธ์และความราบรื่นทางสังคมในบริบทไทย ประเด็นนี้สะท้อนว่าการเรียนรู้ภาษาไม่ควรถูกลดทอนให้เป็นเพียงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับหน้าจอหรือระบบ AI แต่ควรมีพื้นที่สำหรับการทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

ดังนั้น แนวทางที่เหมาะสมจึงไม่ใช่การเลือกเทคโนโลยีแทนมนุษย์หรือมนุษย์แทนเทคโนโลยี แต่เป็นการสร้างสมดุลระหว่างประสิทธิภาพของเทคโนโลยี (High-tech) กับคุณค่าของปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ (High-touch) ห้องเรียนภาษาญี่ปุ่นควรเป็นพื้นที่ที่ผู้เรียนสามารถทดลองใช้ภาษา ทำผิดพลาด รับข้อมูลย้อนกลับ และพัฒนาความมั่นใจผ่านปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนร่วมชั้น โดยสรุป การประยุกต์ใช้ AI ในการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในบริบทสังคมไทยควรดำเนินการบนหลักการ “AI-supported, human-centered learning” กล่าวคือ ใช้ AI เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ด้านภาษาและการฝึกฝนรายบุคคล ขณะที่ผู้สอนทำหน้าที่พัฒนาความสามารถในการสื่อสารเชิงบริบท ความเข้าใจวัฒนธรรม การคิดเชิงวิพากษ์ และทักษะทางสังคม แนวทางดังกล่าวยังสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ภาษาที่ให้ความสำคัญกับแรงจูงใจและปัจจัยด้านอารมณ์ของผู้เรียน (Krashen, 1982) การบูรณาการ AI เข้ากับการออกแบบการเรียนรู้ที่คำนึงถึงบริบททางภาษา วัฒนธรรม และจิตวิทยาของผู้เรียนจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการเรียนภาษาญี่ปุ่นให้มีประสิทธิภาพ ยืดหยุ่น และยั่งยืนในสังคมไทย การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจากรูปแบบที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางและให้ความสำคัญกับไวยากรณ์ คำศัพท์ และการแปล ไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสื่อสาร ผู้เรียน บริบททางวัฒนธรรม และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

สรุป

การสังเคราะห์องค์ความรู้พบว่า AI สามารถสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้ทั้งด้านการออกแบบบทเรียน การสร้างสื่อและแบบฝึกหัด การประเมินผล การให้ข้อมูลย้อนกลับ การฝึกสนทนาและการออกเสียง ตลอดจนการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล นอกจากนี้ การใช้ AI ในลักษณะ Chatbot หรือ Virtual Tutor ยังช่วยสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการฝึกภาษา ลดความวิตกกังวล และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกฝนได้อย่างต่อเนื่องอย่างไรก็ตาม AI ยังมีข้อจำกัดในการตีความความหมายเชิงสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะการใช้ภาษาสุภาพ (Keigo) ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา และความหมายแฝงในบริบทการสื่อสาร ดังนั้น การใช้ AI จึงควรอยู่ภายใต้การตรวจสอบและการชี้แนะของผู้สอน

บทความนี้จึงเสนอแนวทาง AI-supported, human-centered learning ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยใช้ AI เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสนับสนุนการเรียนรู้รายบุคคล ขณะที่ผู้สอนทำหน้าที่พัฒนาการสื่อสารเชิงบริบท ความเข้าใจวัฒนธรรม การคิดเชิงวิพากษ์ และทักษะทางสังคม ควบคู่กับการพัฒนา AI Literacy ของผู้เรียนและผู้สอน แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นมีประสิทธิภาพ ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยในยุคปัญญาประดิษฐ์อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากการสังเคราะห์พัฒนาการของการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นและบทบาทของ AI ในบริบทการศึกษาไทย สามารถเสนอองค์ความรู้และแนวทางการประยุกต์ใช้ที่สำคัญได้ 3 ประการ ประการแรก ควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ AI-supported, human-centered learning โดยกำหนดบทบาทของ AI ให้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการฝึกภาษา การสร้างแบบฝึกหัด การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการเรียนรู้เฉพาะบุคคล ขณะที่ผู้สอนรับผิดชอบการตีความบริบททางสังคมและวัฒนธรรม การสื่อสารระหว่างบุคคล และการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์

สถาบันการศึกษาควรออกแบบ ระบบนิเวศการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่เชื่อมโยง AI ห้องเรียน ผู้สอน และการเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้ AI เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของการเรียนรู้ ขณะเดียวกันยังคงรักษาพื้นที่สำหรับการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม องค์ความรู้สำคัญจากการศึกษาครั้งนี้ จึงอยู่ที่การเปลี่ยนมุมมองจาก “AI เพื่อทดแทนการสอน” ไปสู่ “AI เพื่อเสริมศักยภาพการสอน” ซึ่งเป็นแนวทางที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นมีความเหมาะสมกับบริบทภาษา วัฒนธรรม และสังคมไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะและองค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาพบว่า การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นควรมุ่งสู่แนวคิด AI-supported, human-centered learning โดยใช้ AI เป็นเครื่องมือเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ มิใช่ทดแทนบทบาทของผู้สอน AI สามารถสนับสนุนการฝึกภาษา การสร้างแบบฝึกหัด การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการเรียนรู้เฉพาะบุคคล ขณะที่ผู้สอนควรรับผิดชอบการตีความบริบททางภาษา สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนการพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์และทักษะการสื่อสารของผู้เรียน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา คือ การสร้างสมดุลระหว่างประสิทธิภาพของเทคโนโลยีกับคุณค่าของปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ โดยเฉพาะการเรียนภาษาญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้องกับภาษาสุภาพ (Keigo) ความหมายแฝง และบริบททางวัฒนธรรม ดังนั้น ควรพัฒนา AI Literacy ให้แก่ทั้งผู้เรียนและผู้สอน เพื่อให้สามารถตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์จาก AI ได้อย่างมีวิจารณญาณ ในระดับสถาบันการศึกษา ควรพัฒนารูปแบบ Blended Learning ที่เชื่อมโยง AI ผู้สอน และผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และสอดคล้องกับบริบทภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- แก้วกัลยาณิ ใจสมศรี และ นิรดา เวชญาลักษณ์ ณ. (2565). การศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้วิชา ภาษาญี่ปุ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นในเขตภาคเหนือ. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(5), 170-183.
- ชฎาภรณ์ จันทรประเสริฐ. (2565). แนวทางการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นและชั้นกลาง. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(9), 495-510.
- ชีวิน สุขสมณะ และ อีชาโอะ ยามากิ. (2560). ความพึงพอใจในการเรียนวิชาภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. *FEU Journal*, 11(1), 268-280.
- พนิตตา สีนบัว. (2563). การพัฒนาทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการ เรียนรู้ด้วยเกมดิจิทัลเพื่อการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรณี สีมิ และ พชรวิทย์ จันทรศิริสร. (2566). โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อ พัฒนาอาชีพสำหรับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 17(1), 282-294.
- มูลนิธิญี่ปุ่น กรุงเทพฯ. (2562). รายงานการสำรวจการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย ประจำปี 2561. กรุงเทพฯ: มูลนิธิญี่ปุ่น (Japan Foundation).
- มูลนิธิญี่ปุ่น (Japan Foundation). (2564). รายงานการสำรวจสถาบันการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย ปี 2564. กรุงเทพฯ: เจแปนฟาวน์เดชัน.
- ยุติโกะ คาวาอิ. (2560). แนวทางการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการทางการเห็นที่เรียนวิชาเอกสาขาวิชาญี่ปุ่น ในสถาบันอุดมศึกษา. *Ganesha Journal*, 13(1), 43-57.
- วรุฒิ จิราสมบัติ. (2007). การศึกษาภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย. *Journal of Letters*, 36(2), 83-91.
- ศิริรัตน์ ปิงเมือง, จันทรพร พรหมมาศ, และเด่นชัย ปราบจันดี. (2564). การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ภาษาญี่ปุ่นโดยบูรณาการแนวการสอนวรรณกรรมสัมพันธ์ร่วมกับแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม เพื่อ ส่งเสริมความสามารถด้านการพูดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 32(2), 43-59.
- สมเกียรติ เขวงกิจวนิช และ กนกวรรณ เลหาบุรณะกิจ คตะกิริ. (2568). การสำรวจภูมิทัศน์งานวิจัยด้าน ภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 25(1), 26-53.
- สรวิศ จินานุรักษ์, และ อังคณา อ่อนธานี. (2567). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนววิทยภาษาบูรณาการ เพื่อส่งเสริมทักษะการพูดสื่อสารและความเข้าใจวัฒนธรรมญี่ปุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 8(1), 206-226.

- อิชาโอะ ยามาจิ. (2559). สถานการณ์การเลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเหนือ. *Journal of Social Innovation and Lifelong Learning*, 10(2), 52-62.
- Chen, L., Chen, P., & Lin, Z. (2020). Artificial intelligence in education: A review. *IEEE Access*, 8, 75264-75278.
- Garrison, D. R., & Kanuka, H. (2004). Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education. *The Internet and Higher Education*, 7(2), 95-105.
- Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). *Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning*. Boston, MA: Center for Curriculum Redesign.
- Ide, S. (1989). Formal forms and discernment: Two neglected aspects of universals of linguistic politeness. *Multilingua-Journal of Cross-Cultural and Interlanguage Communication*, 8(2-3), 223-248.
- Komin, S. (1990). *Psychology of the Thai people: Values and behavioral patterns*. Bangkok, Thailand: National Institute of Development Administration (NIDA).
- Krashen, S. D. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Pergamon Press Inc.
- Long, D., & Magerko, B. (2020). *What is AI literacy? Competencies and design considerations*. Proceedings of the 2020 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems, 1-16.
- Matsunaga, S., Tanaka, H., Watanabe, K., & Okazaki, Y. (2013). *Development of a Japanese pronunciation learning support system with pronunciation automatic evaluation function by speech recognition*. In Proceedings of the 21st International Conference on Computers in Education, Asia-Pacific Society for Computers in Education, Indonesia, 808-810.
- Miao, F., Holmes, W., Huang, R., & Zhang, H. (2021). *AI and education: Guidance for policy-makers*. Paris, France: UNESCO Publishing.
- Qu, Z., & Chen, L. (2026). Simulating the “cultural other”: The impact of GenAI interlocutors on EFL learners’ intercultural communicative competence, speaking anxiety, and learning engagement. *Frontiers in Psychology*, 17, 1799695.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching* (3rd ed.). Cambridge University Press.

Susoy, Z. (2025). Reducing anxiety and enhancing performance: The impact of AI chatbots versus human facilitation on EFL speaking assessment outcomes. *Frontiers in Psychology*, 16, 1745942.